

תוכן

- א. ודלמא אימלוכי אימליך וכתב ... דידיעה ביה מתחתא דמגילתא.....1
- ב. חתם סופר שנינו ... סבר לאכשורה א"ל ר' ירמיה חתם סופר שנינו.....2
- ג. גט מעושה בישראל כשר.....3
- ד. ובעובדי כוכבים פסול.....4
- ה. ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך.....5
- ו. גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל.....5
- ז. ובעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו.....6
- ח. כל מקום שאתה מוצא אנוריאות של עובדי כוכבים אף על פי שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להזיקק להם.....6
- ט. אנן שליחותיהו קא עבדינן מידי דהוה אהודאות והלואות ... גזילות וחבלות ... דלא שכיחא לא עבדינן שליחותיהו.....8
- י. יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת מגורשת הרי זו מגורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא איזו היא אמתלא גירש איש פלוני את אשתו על תנאי זרק לה קידושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא.....10
- יא. כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה ... יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת

12

דף פח.

א. ודלמא אימלוכי אימליך וכתב ... דידיעה ביה מתחתא דמגילתא

כתב הגט¹ בשני עמודים חציו בעמוד אחד וחציו השני בעמוד שני, והעדים
חתומים תחת חצי השני כזה:

אלפים ושלוש מאות	ברביעי בשבת
וחמשים ותשע למנין	בחמשה עשר
שאנו מנין כאן בפוזנן מתא כו'	יום לירח
ראובן בן יעקב עד	שבט שנת חמשת
שמעון בן לוי עד	

¹ שו"ע ונו"כ שם ז

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כשר, והוא שיהא ניכר במגילה שלא נחתך ממנו כלום, ושלכך נתכוין הסופר מתחלה שישלים בעמוד השני כגון שמכירין מתיחת הקלף סביב כל הגט שלא היה בו קלף אחר אלא זה לא למעלה ולא למטה,

אבל אם אינו ניכר פסול, שמא שני גיטין היו כתובין זה אצל זה, השמאלי היה נכתב בגובה המגלה יותר מהימני והיה שם שום תנאי בימני למטה וחתך התחתון מהימני והעליון מהשמאלי וכיון אותם ביחד ונתנו לה, הילכך אפילו מסרו לזה בפני עדים פסול, דשמא משני גיטין היה ונמצא מגרשה בשני חצאי גיטין.

ואם יש עדים שגט אחד היה ונמסר לה בעדים כשר².

ואם דבק או תפר³ שני עורות ביחד ע"י דבק וכתב עליהם גט, פסול מספק, דשמא שני חצאי גטין היו וחברם יחד, ובזה אפשר אפילו יש עדים שנכתב מתחלה ונמסר לה בעדים יש לפוסלו, דספר אחד אמר רחמנא ולא שני ספרים⁴, אף על גב דספר דהכא סיפור דברים בעלמא משמע, מכל מקום יש להחמיר בזה ולפוסלו, דה"נ נימא סיפור דברים אחד אמר רחמנא ולא שני סיפורים⁵.

ב. חתם סופר שנינו ... סבר לאכשורה א"ל ר' ירמיה חתם סופר שנינו

² רמ"א שם ונמסר לה בעדים. זה דעת הרב המגיד והב"ח רוצה להקל אפילו בלא מעידים שהיו עידי מסירה אלא שני אם מעידים שהסופר כתבו מתחילה כך ולא היה בעולם שום זיוף כשר והאמת כדברי הרב המגיד דאע"פ שלא נעשה כאן זיוף באמת מ"מ הוא כתוב בצורה שיש בו חשש זיוף וחתומת העדים אלו לא היו כיון שחתמו שלא כדיון ובמה תהיה האשה ניתרת אלא בעינן שיהיו עידי מסירה דכאן אין זיוף ממש אלא יכול לזיוף ומשו"ה בטלו חתימות העדים. ט"ז שם הוב"ש ז

³ ב"ש שם ח

⁴ ובזה אפשר ליישב קצת המנהג שלא לכתוב גט על נייר כדמשמע מת' מהרמ"ל סימן ק"א והח"מ סי' קכ"ד סק"ו כתב וכי גרע פפ"ר מעלה של זית ולהספק הנ"ל דאפילו דיבק קודם הכתיבה נמי אפשר דפסול ניהא דאין דומה לעלה שמחובר מתחילת ברייתו משא"כ פפ"ר שנעשה מחובר ע"י אדם מדברי הנפרדים והגם דבאמת אין בזה חשש לפסול כמבואר בגיטין י"ט ע"ב נתן לה נייר וע"כ לחלק מפני שממש פני' חדשות בא לכאן שפיר חשיב מחובר מתחילת ברייתו מ"מ קצת טעם הוא להסמיק לו לכתחילה עכ"ל (וע' בתשו' ח"ס הא"ח סימן ה' מ"ש בזה. פ"ת שם ו

⁵ ותמוה לי דהא גם ספר תורה איקרי ספר ומ"מ כשר בדבוק יריעות וצ"ע. ט"ז שם ו, וצ"ע דהא איתא במנחות דף ל"ד ר' יהודה דרש והיה לך לאות אות א' בחוץ ואות א' מבפנים מ"ה אם כתב תפילין על שני קלפי' פסול ואם דיבק אותם כשר ור' יוסי דמכשר שני קלפי' משום דלא דרש דרוש זה מ"מ נשמע דיבוק מהני אף על גב מדאורייתא בעינן אות א' וכן כתבו תוספות שם דף ל"ב ואגודה אם כתב תפילין ומזוזות על שני קלפי' ותפר אותם כשר אפילו אחר הכתיבה תפר כשר ומכ"ש אם תפר או דיבק קודם הכתיבה, ואין להביא ראיה מדיבוק שופרות דפסול והטעם הוא משום שופר א' אמרה התורה כמ"ש בא"ח סי' תקפ"ו ש"מ דיבוק לא מהני דהא תוס' בסוטה שם כתבו שאני שופר דניכר התוס' ועיין בא"ח סימן ל"ב בב"ח וצ"ע. ב"ש שם ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

נוהגין⁶ שלא להחתים הסופר לעד על הגט, אלא צריכין להיות שני עדים כשרים אחרים חוץ מן הסופר, מפני שקצת מן הפוסקים פוסלים את הסופר להיות עד⁷.

ואם חתם הסופר הגט פסול אפילו בדיעבד שניתן לה כבר, שאם לא נשאת לא תנשא לכתחלה, מיהו אם נשאת לא תצא.

דף פח:

ג. גט מעושה בישראל כשר

צריך שיהא הגט מדעתו ומרצונו של הבעל⁸, דכתיב [(דברים כד פסוק א) וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּת וְגו', בדידיה תלייה רתמנא. לפיכך אם מסר הבעל מודעה בפני שנים ואמר גט שאני רוצה ליתן לאשתי דעו שאני אנוס ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל, הרי הוא בטל שהרי אינו נותנו מדעתו,

אולם מה שאמרנו שאינו גט כשהוא אנוס⁹, הני מילי כשמסר מודעה ואף על פי שאנסוהו כדין, כגון שהוא מאותן שהייבין להוציא ולא רצה, ואנסוהו ב"ד, והוא מסר מודעה ונתן הגט בלא בטול מודעות אז אינו גט¹⁰.

וכן אם אנסוהו שלא כדין ומסר מודעה ואחר כך אנסוהו לבטל את המודעות¹¹ עד שאמר רוצה אני ובטלה, אז ג"כ אינו גט אף על פי שאמר

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קל יח

⁷ ומעמא הוא משום שנפיק מיניה חורבה, שאם היינו מכשירין הסופר להיות עד, לפעמים יאמר הבעל לשנים ויעשם שלוחים שילכו ויאמרו לסופר שיכתוב ולפלוני ולפלוני שיחתמו גט לאשתו, והיישנין שמא יהיה דעת הבעל דוקא שפלוני ופלוני יחתמו והסופר יכתוב ולא יחתום, והשלוחים ילכו ויאמרו לסופר עם העדים שהבעל צוה לכתוב ולחתום גט לאשתו, ומשום כיסופא שלא לבייש את הסופר לומר לו שלא קבלו הבעל לעד אלא לסופר, יאמרו להם סתם שיכתבו ויחתמו ויחתמו גם הסופר לעד, ונמצא אותו הגט יהיה בטל שהרי שינו מדעת הבעל שלא להחתים את הסופר, לכך אמרו חכמים סתם בכל הגטין שלא להחתים את הסופר גזירה משום זה ועוד אפשר לומר דחיישינן אפילו לפי מנהגינו, שלפעמים הבעל עצמו יתבייש לומר לסופר שאינו מקבלו לעד, ויאמר לו סתם כתבו וחתמו ואין רצונו להחתים אלא העדים שייחד ולא הסופר, לכך יש לזוהר שלא להחתים את הסופר בעד כלל

⁸ שו"ע ונו"כ שם קלד א

⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁰ ב"ש שם ט

¹¹ לבוש שם וט"ז ז

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

רוצה אני¹², כיון שמתחלה שלא כדין אנסוהו ודאי גם הבטול לא גמר בדעתיה, לכן אם אנסוהו שלא כדין ולא מסר מודעא אלא נתנו מתוך האונס ואפילו אמר רוצה אני הרי זה גט פסול מן התורה¹³.

אבל אם אנסוהו כדין שהיה מן המחוייבים להוציא ולא רצה ואנסוהו ב"ד עד שהוציא מתוך האונס ואומר רוצה אני ולא מסר מודעא, או אפילו מסר מודעא וכפאוהו ב"ד לבטל המודעות ובטל המודעות ואמר רוצה אני¹⁴, הרי זה גט, שמכיון שבדין כופין אותו, מסתמא גמר הביטול ברעתו.

ומצוה על כל ב"ד שבכל מקום ובכל זמן ואפילו בזמן הזה, אם הוא מאותן שחייבין להוציא, לכופו לגרש¹⁵, ולבטל המודעות.

ד. ובעובדי נוכנים פסול

גוים לא¹⁶ בני עישוי גט נינהו כלל, דכתיב (שמות כא פסוק א) אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לְפִנְיָהֶם וְלֹא לְפָנֵינוּ גוֹיִם.

לפיכך אם אנסוהו גוים מדעתם לגרש, וגירש על פי אונסם בכל דיני גט ובביטול מודעות, אפילו הכי אינו גט כלל, ואפילו ריח הגט לפוסלה מן הכהונה אין בו. ואפילו אנסוהו¹⁷ כדין כגון שהיה מאותם שמחייבין אותם

¹² אפשר בישראל אפי' אנסוהו שלא כדין אם הוא מקבל מעות יש לומר לפי' רשב"ם דילמא ע"י מעות מרוצה הוא וכן הוא בב"ש ישן. אך מה שמסתפק בשלא כדין דישראל בקיבל מעות. לפענ"ד נראה דליכא ספיקא כלל דודאי לא הוי גט. תורת גיטין שם ט

¹³ ב"ש שם י והנחה בצ"ע אם קידשה אחר. ובר"ן פ' המגרש [מ"ט ע"א מדפי הר"ף] מבואר בהדיא דלא הוי קידושין כלל. תורת גיטין שם ח

¹⁴ וע' בתשו' חות יאיר סי' נ"ה ונ"ו שהאריך בזה אי בעינן דוקא אמירת רוצה אני (ע' בנה"מ סי' ר"ה סק"א) וגם האריך שם לתרין איך באלו שכופין אותן להוציא כותבין בגט ברעות נפשי בדלא אניסנא ע"ש וע' בס' גט מקושר אות מ"ו מ"ש בזה. פ"ת שם יג

¹⁵ ובשעת הכפייה שיגרש הכפייה תהיה אפילו ע"י שמתא וכל מידי דחמירא טפי עבדינן ליה כדי שיבטל המודעא כי כל הכפיות שבעולם עושין לו כדי שיגרש כדין זהו נראה לי פשוט. ט"ז שם

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ח

¹⁷ ע' בתשו' הרדב"ן ח"ה סי' שני אלפים צ"ה שכ' דאפילו אם לא היו מכין אותו רק היה איום בלבד בדבר שיש בידו לעשותו נקרא אונס. ומסיים שם על עובדא דידיה וז"ל כללא דמלתא כל זמן שאנשי השופט שם אף על פי שיאמר רוצה אני כמה פעמים הוי גט מעושה ואם אחר שהלכו אנשי השופט ונסתלק האונס שאלוהו אם תרצה לגרש ואמר רוצה אני הגט כשר והקולר תלוי בצואר החכם המסדר הגט כי הוא יודע אם נסתלק האונס או לא ויחוש לעצמו ועדיין לבי מהסס בגט זה כיון שגילה דעתו בתחילה בעת שהיו אנשי השופט כששאלוהו הדיין אם הוא נותן הגט מרצונו והשיב ברצונו או שלא ברצונו אין לך מודעא גדולה מזו ואפילו שלא נתברר האונס שתלה בו מודעתו כו' עכ"ל ע"ש עוד. פ"ת שם טו

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

להוציא אינו גט מן התורה, ואפילו אם קבל מעות על נתינת הגט¹⁸ שנתנוהו לו שיגרש¹⁹, אין אומרים שנתרצה בזה שמה היה לו לעשות²⁰, ואינו גט.

ה. ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך

ואם דחקו²¹ אותו בית דין של ישראל ע"י גוים, ושלחו גוים להכותו ולרדותו לומר עשה מה שישראל אומרים לך ואפילו אם אומרי' סתם תן גט כיון שבא ע"י ישראל²² הוי גט, ודינו כמו שנתבאר לעיל באנסוהו ישראל כדין, שזה גם כן עישוי על ידי ישראל הוא, אלא שנעשו הגוים שלוחן לייסרו ולרדותו מפני שידם תקיפה עלינו ויש כח בידם לעשותו.

ו. גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל

אעפ"י שהתבאר שמי שאנסוהו שלא כדין, ומסר מודעא ואנסוהו לבטל המודעות עד שאמר רוצה אני, או שאנסוהו, ולא מסר מודעא אלא נתנו ואמר רוצה אני מתוך אונסו שאמרנו שאינו גט כשר, זהו להינשא בו, אבל ריח הגט יש בו בו לפוסלה מן הכהונה, ואם קדשה אחר י"א שצריכה ממנו גט מדרבנן²³. וי"א²⁴ שאינו קידושין כלל.

¹⁸ והא דלא נימא אנב אונסי' וזווא גמר ומגרש מבואר בריב"ש סי' קק"ו דאפי' בזבני הסכימו דלא אמרינן זבני' זבינא אלא כשנותן לו כל שווי הקרקע אבל לפחות משוי' לא ולכוף האיש בקבלות מעות לא נאמר א"א וזווא ואפי' בכל ממון שבעולם דאין דמים לאשה. בית מאיר שם

¹⁹ ב"ש שם יד

²⁰ ועיין ב"ש שם שכתב לדעת הרשב"ם דאם אנסוהו או לא מהני מעות אבל אם מסר מודעא ואנו איננו יודעים אם הוא אנוס, או בלא מעות אמרי' בוודאי אנוס הוא דאל"כ למה הוא נתן גט אבל אם הוא לוקח מעות י"ל לאו אנוס הוא אלא מחמת המעות הוא נותן גט למחר הוא רוצה לחזור משום כך הוא מוסר מודעא ונ"מ אם האונס שקר הוא דקי"ל מוסר מודעא כיון דמגלה דאנוס הוא ולא הוי גט א"כ אם הוא מקבל מעות י"ל כפרשב"ם דלמא ע"י מעות מרוצה הוא.

²¹ שו"ע ונו"כ שם י

²² ב"ש טו

²³ ב"ש שם יג ובמ"ז ט כתב כמו שפירש"י גזור ביה רבנן לפסול ככהונה משום דמחליף בכדין ישראל דאתו למימר ישראל שעושהו כדין לא פסול וההיא גיטא מעליא הוא א"כ ה"ה לענין שצריכה גט משני לכתחילה דאתי למיחלף בכדין דישאל אלא שיש חילוק דשאני חומרא דפסול כהונה דמצינו טעם אחר שאפילו במידי דאינו גט כלל אפילו לחומרא דהיינו במגרשה ואמר לה הרי את מגורשת ואי את מותרת לכל אדם דמ"מ הוי ריח הגט ופסולה לכהונה כדאיתא בסי' ו' על כן גם בזה החמירו לגזור בו אטו כדין ישראל משא"כ בשאר חומרות דלא מצינו בהם רק במידי שיש צד לומר דהוה כן מעיקר הדין לא גזרו בהן כאן כיון דלא הוי גט כלל דעכו"ם לאו בני עשוי ניהו ועל כן אם קידשה אחר אין צריך גט משני ולענין מעשה צ"ע בזה.

²⁴ תורת גיטין שם ח

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ז. ובעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל שלא כדין אפי' ריח הגט אין בו

וכן מה שהתבאר שגט מעושה על יד כפיית עובדי כוכבים אינו גט, אבל אמרו חכמים ז"ל שאם אנסוהו גוים כדין, עד שאמר רוצה אני, אף על פי שאינו מתירה להנשא בו כלל, מכל מקום ריח הגט יש בו לפוסלה מן הכהונה מדרבנן, גזירה שמא יאמרו אפילו אנסוהו ישראל כדין גם כן אינו פסול.

ח. כל מקום שאתה מוצא אגוריאות של עובדי כוכבים אף על פי שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם

אסור לדון בפני דיני גוים²⁵, ובערכאות שלהם אפילו בדין שדנים כדיני ישראל²⁶, שנאמר (שמות שם) וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹעַ לְפָנֵיהֶם, ודרשינן לפניהם ר"ל לפני דיני ישראל ולא לפני גוים.

ואפילו אם נתרצו שני הבעלי דינים לילך לפני דיני גוים לדון בפניהם אפילו בדין שדנים כדינינו אסור, דהא לשניהם הזהירה התורה²⁷. ומנדין ומחרימין אותם אם ילכו לדון בפניהם, ואפילו קבלו קנין סודר על זה לדון בדיני גוים, אין בקנין זה שהוא לעבור על דברי תורה כלום²⁸.

ואפילו יש בו ריוח למלוה שירוויח בפניהם מה שלא הרויח בדינינו אפילו הכי אסור ואין לו על המלוה רק דין ישראל, כי כל הדין בדיניהם הרי זה רשע וכאילו חירף וגידף והרים ידו בתורת משה רבינו²⁹ ע"ה, שנאמר³⁰ (דברים לב פסוק לא) כִּי לֹא כְצוּרֵנו צוּרִים וְאֵיבֵינוּ פְּלִילִים, כשאויבינו פלילים כלומר כשאנו מקבלים אותם עלינו לשופטים

²⁵ שו"ע ונו"כ הו"מ כו א

²⁶ אפילו בדבר המותר למעבד דינא לנפשיה, מ"מ אסור לעשותו ע"י גוים, הביאו ד"מ [סעיף א'] כאן, וכתבו מור"ם בהגהת שו"ע לעיל בסימן ד'. סמ"ע שם א

²⁷ ואם הוציא ממון ע"י דין ערכאות אם אין כן בדיני ישראל הממון גוזל בידו. ואם קדש בזה אינה מקודשת והוא פסול לעדות כמו כל גזלן תשב"ץ בתשו' ח"ב ענין ר"צ. חי' רע"א

²⁸ ונהגו לכוף בדיני מסים וארנונות ע"י גוים, מהרי"ק שורש א' (וי"ו), ע"ש. אורים שם ב

²⁹ דמדהנית דיני ישראל והלך לפני דיני גוים, מראה כאילו תורת מרע"ה ומשפטיו אינו אמת ח"ו. סמ"ע שם

ד

³⁰ לבוש וסמ"ע שם ב ג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

הרי זה גורם שיאמרו אין תורה לישראל, ומייקר שם עבודה זרה ואומר כי לא כצורינו צורם, והרי זה חילול ה' יתברך.

מיהו בזמן הזה³¹ שיד הגוים תקיפה ואין יכולת בידינו לכופף כל המעייזים והסרבנים והאלמים, אם הנתבע אלם ואין יכולין להוציא ממנו בדייני ישראל מפני שאין אימתם עליו, יתבענו תחלה לפני דייני ישראל, ואם אינו רוצה לבא נוטל רשות מב"ד והולך בפני דייני גוים ומציל את שלו מבעל דינו בדייני גוים³².

וכל שכן אם דן בפני ישראל וטען בפניהם ופסקו ביניהם ואינו רוצה לקיים הדין, שיוכלו לכופף אותו ע"י גוים בכל מיני כפיות עד שיאמר רוצה אני לקיים דין ישראל.

ויש לו רשות לב"ד לילך בפני דייני גוים ולהעיד שזה חייב לזה, ומצוה לעשות כן כיון שאינו רוצה להיות ציית דין ישראל, ובלאו הכי אסור³³.

ואם התובע³⁴ אלם ותבע את ישראל לפני גוים, יש לבית דין להתרות בו תחלה שלא יעשה כן, ואם אינו חושש, יש להם לנדותו ולהחרימו עד שיסלק יד גוים מעל חבירו. וכן מחרימין המחזיק את ידי ההולך לפני גוים ואפילו אינו דן לפניהם אלא שכופהו ע"י גוים³⁵ לייראו שיעמוד עמו בדין ישראל, ראוי למותחו על העמוד שאין זה אלא כדי להראות אלמותו ולהפחיד את הדיינים להטות הדין אליו וכיוצא בזה.

מי שהלך בערכאות של עובדי כוכבים ונתחייב בדיניהם, ואחר כך חזר ותבעו לפני דייני ישראל, יש אומרים³⁶ שאין נזקקין לו. ויש אומרים³⁷ דנזקקין לו, אם לא שגרם הפסד לבעל דינו³⁸ לפני עובדי כוכבים. והסברא ראשונה נראה לי עיקר³⁹.

³¹ שו"ע ונו"כ שם ב

³² דהכי אמרי אינשי קרית חברך ולא ענך רמי גודא רבה שדי עלויה, ואסמכוה [ב"ק צב ע"ב] אקרא דכתיב [יחזקאל כד, יג] יען טהרתך ולא טהרת מטומאתך לא תטהרי עוד, הכי נמי כשקראו לו לפני דייני ישראל שהוא דרך טהרה, והוא לא רצה לטהר ולבא לא יטהר עוד רק ידון בדייני גוים. לבוש שם

³³ הרב רמ"א בתשובה סי' נ"ב כתב דכשישראל דן עם חבירו בדייני עכו"ם אסור לעדים להעיד אף על פי שהוא בדין משום דמסייע לעוברי עבירה, ואף על גב דלית ביה משום לפני עור לא תתן מכשול מאחר דבלאו דידיה יכול לעשות האיסור וכמו שכתבו התוס' (ו, ב ד"ה מנין) והמרדכי (סי' תשצ"ה) והרא"ש בפ"ק דע"ז (סי' ב') מ"מ איסורא רבנן איכא. ועיינן שער משפט

³⁴ רמ"א שם א

³⁵ אפילו שהוא אלם וסרבן מלציית דין ישראל, ה"ל להלוך לפני דייני ישראל ליטול רשות מהם, ואז הן היו נותנין לו רשות להוציא את שלו ע"י דייני גוים, ולא שהגוים יכפוהו לעשות מה שדייני ישראל אומרים לו, כי א"צ לכך להרא"ש. סמ"ע שם ה

³⁶ מהרי"ק שורש קפ"ז

³⁷ מרדכי בפ' הגזול בתרא

³⁸ ה"ה אם כבר שילם לו ע"פ דיניהן, אף שבדין ישראל נתחייב לו יותר, אין שומעין לו לדונו מחדש. סמ"ע שם ו, ועכ"פ קודם שנתחייב בדין בדייני אומות העולם רק החל לשפוט, ודאי דמצי לחזור ולילך לתבוע אותו בדייני ישראל, וחייב שני לציית דיני ישראל, כי מצי לחזור בו קודם נטר דין. וכן אי נתחייב בדייני אומות העולם וידוע לב"ד שעוותו משפט נימוסם ורתם ואין מחוייב עפ"י דיני וחק שקבע להם המלך, גם כן הוי גזילה נמורה. אורים שם ו

³⁹ רמ"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ט. אנן שליחותייהו קא עבדינן מידי דהוה אהודאות והלואות ... גזילות וחבלות ... דלא שניחא לא עבדינן שליחותייהו

כבר התבאר במסכת כתובות דף מא: שדיני ממונות צריכים בית דין של שלשה מומחים סמוכים, שנאמר (שם פסוק ז) וּנְקָרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים וזהו דיני בגזילות וחבלות, וקנסות⁴⁰, אבל בהודאות והלואות מספיק מומחה אחד או שלושה הדיוטות⁴¹.

בחוץ לארץ שאין בית דין סמוכים, וכן בזמן הזה אף בארץ ישראל⁴², אין רשות לבי"ד לדרון, אלא בתורת שליחותם של בי"ד הראשונים הסמוכים שהיו בארץ ישראל. ותקנת חכמים היא זו, משום נעילת דלת בפני לווים⁴³.

ולא נתנו להם רשות לעשות שליחותם אלא בדברים המצויים ויש בהם חסרון כיס, כגון הודאות והלואות וכיוצא, אבל דברים שאינם מצויים, אף על פי שיש בהם חסרון כיס, כגון בהמה שהזיקה לחברתה בנזקי קרן בין תם בין מועד, או דברים המצויים אבל אין בהם חסרון כיס, כגון בושת או דיני קנסות כתשלומי כפל קנס של אונס ומפתה וכיוצא, אין דנים אותם אלא סמוכים, בארץ ישראל, ולפיכך אין דנים אותם בזמן הזה.

ולגבי גיטין מצוה⁴⁴ על כל ב"ד שבכל מקום ובכל זמן ואפילו בזמן הזה, אם הוא מאותן שהייבין להוציא, לכופו לגרש ולבטל המודעות.

⁴⁰ שכן שלש פעמים אלהים בפרשת שומר נאמרו, שהמפקיד מוען שהשומר שלח יד בפקדון, דהיינו גזלות, וכן חבלות, שכן מה לי שחבל בגופו ומה לי שחבל בממונו, וכן בדיני קנסות, כגון תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה וכיוצא בהם

⁴¹ רבא אמר שאף הם צריכים מן התורה שלשה מומחים, שעירוב פרשיות יש כאן, אלא שכדי שלא תנעול דלת בפני לווים, שימנעו מלהלוות שמא יכפור הלוח ולא ימצא מומחים לכופו לדין, תקנו חכמים שאפילו שלשה הדיוטות, שאינם מומחים, כשרים. רב אחא בריה דרב איקא סובר שבהודאות והלואות מן התורה כשר לדרון אפילו אחד, ולהלכה נחלקו ראשונים: יש פוסקים כרב אחא שמן התורה אחד כשר וחכמים הצריכו שלשה, ויש פוסקים כרבא שמן התורה צריכים שלשה מומחים וחכמים התירו אפילו אינם מומחים. עיין ש"ך שם ג א

⁴² שו"ע ונו"כ ה"מ א א

⁴³ ויש מהאחרונים שכתב ששליחות זו היא מן התורה, אלא שנמסר הדבר לחכמים להורות במה עשו אותנו לשלוחים לדרון מבלי סמוכים.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלד ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכל אלו שאמרנו⁴⁵ שאין דנין אותו בזמן הזה, אם תפש הניזק דבר מה שהוא של מזיק⁴⁶, כשיעור מה שראוי לו ליטול על פי דין תורה⁴⁷, אפילו תפש בעדים אין מוציאם ממנו, ואם תפש יותר מכדי נזקו שמין לו בית הדין כדי נזקו ומוציאין ממנו המותר, ואפילו תפש יותר מכדי נזקו אם היח מגיע לו מדין קנס כגון כפל או ד' וה' אין מוצאין⁴⁸, ואין דנין אלא להחזיר המותר.

אולם אם בא הניזק לב"ד קודם שתפש ואמר תשומו לי הנזק מיד כדי שאדע כמה יש לי לתפוש אם אוכל, אין נזקקין לו כלל, שהרי זה כאילו דנים דיני קנסות ממש ששמין כדי לגבות⁴⁹, אבל אם תפש שמין ואומרים לו כך וכך תחזיר אם תפש יותר, ולא קודם שתפש דהוי כמי ששמין לו מה שיתן לו.

ואם בא הניזק לב"ד ואמר לא תשומו לי כלום אלא קבלו עדותי שאם אתפוש משלו היום או למחר שלא יוציאנו מידי, אין ב"ד נזקקין לו לקבל עדותו, דכיון דאין דנין דיני קנסות בבבל אין נזקקין גם כן לקבל עדותו כלל, אף על פי שאין בו עתה הוצאת ממון מ"מ הא לבסוף אם יתפוס יבא לידי כך.

אבל אם תפש הניזק ותבעו המזיק לב"ד אומרים לניזק שיביא עדים, אם יראה לבית דין שבדין תפש, אומרים למזיק אין אנו דנין לך קנס אלא אם תרצה לפדות מה שתפש משלך תן לו כך וכך ממון, ואם תפש יותר אומרים לניזק החזר המותר. ואם לא הביא עדים שראוי לזכות בהם בדין אומרים לו להחזיר לו כל מה שתפש.

יפה כח הניזק בזמן הזה ממה שהיה בזמן המומחין וסמוכין⁵⁰, שבזמן שהיו מומחין אם בא המזיק לב"ד והודה על חיוב קנסו היו פוטרין אותו, שמודה בקנס פטור כמוט שנתבאר לעיל. ובזמן הזה אם יבא ויודה אין פוטרין אותו, שאין מועילה הודאתו לפטור אותו אלא כשיודה בפני ב"ד מומחין וסמוכין והם הנקראים אלהים בפרשה, ובזמן הזה שאין מומחין וסמוכין אין הודאתו בפניהם הודאה והרי זה הכמודה חוץ לב"ד בזמן ב"ד שלא נפטר בכך, בין הודה קודם תפישה בין הודה אחר תפישה. וי"א⁵¹ שאם הודה נפטר אף בזמן הזה ושוב אין תפיסה מועילה.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ הו"מ שם ה

⁴⁶ מיהו מתם שמשתלם מגופו כתב המרדכי (ב"ק פ"ג סי' מ) שהיה דעת ריב"א לפסוק כר"ת (ב"ק טו: ד"ה ואי תפש) דוקא בתופס בהמה המזיקה דהוא משועבד ולא דבר אחר, ועיין מש"כ בתומים (סק"ג). אורים יב

⁴⁷ ולא על פי דיני ערכאות. ש"ך שם טו

⁴⁸ סמ"ע שם יח

⁴⁹ ומהרש"ל פסק כהרי"ף [ב"ק ל' ע"א מדפי הרי"ף] דבכל דבר שהוא ממון ואינו קנס אלא דלא שכיח שומעים לו, דתפיסה הוא דבר קל, ע"ש [פ"ח] סימן ב', ש"ך שם יז

⁵⁰ לבוש סמ"ע שם יח ש"ך טז

⁵¹ אביר"ד סי' רס"ז סקנ"ב השיג הש"ך ע"ז והסכים לדעת הב"י דדוקא בבאו עדים אח"כ הוא דלא מהני הודאתו, אבל אם לא באו עדים אח"כ בממ"נ או הודאתו כלא נחשב ואין בידו לתפוס או דהוי הודאה א"כ הוי מודה בקנס, וע"ש שהאריך בראיה ברורה ממנו, וכ"כ השארית יוסף, וכן מבואר ממש להדיא בנימוקי פרק מרובה (כ"ט א), ע"ש, וכן הנכון. וכ' מהרש"ל (שם פ"א סי' מ"ג) דאין לתפוס ע"י גוי, ולא נתפרש בדבריו אי בדיעבד מהני תפיסה ע"י גוי או לא. אורים שם יב

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אף על פי שאין נזקקין לניזק לא לשום הנזק ולא לקבל עדותו נהגו קדמונינו וראשי ישיבות⁵² כי ראו היזק וחורבה גדולה יוצא במה שאין דנין דיני קנסות, ועשו תקנה לנדות המזיק עד שיפייס בעל דינו, אבל אין מדקדקין עליו לומר כך וכך קצבנו עליך לתת לו וגם לזה קצבנו ליטול כך וכך, כי זה היה דיני קנסות ממש, אלא משערין בלבם שיעור קרוב⁵³ ואין מגלין אותו, ומנדין המזיק עד שיפייס לניזק, ורואין עד כמה מגיע מה שרוצה ליתן לו, אם הוא קרוב לאשר בלבם והניזק אינו רוצה לקבל, אומרים לו אין בנו כח לנדותו יותר מכך ומתירין לו את נידויו, בעו נתפייס ובין לא נתפייס בעל דינו⁵⁴, ואם הוא רחוק ממה ששיערו בלבם אין מתירין אותו עד שיקרב לאותו שיעור.

אולם אין מנדים רק על כפל או ד' וה' אם כבר שילם את הקרן⁵⁵.

וכשמשערין י"א⁵⁶ צריכין לשער כל מה שמגיע לו מדין תורה, כגון כפל בגנב וד' וה' בטובח ומוכר וכה"ג. וי"א⁵⁷ שאין משערים אלא כדי מה שניזוק בפועל, וכן המבייש את חברו בדברים אף על פי שאין דנין אותו, מ"מ מנדין את המבייש עד שיפייסנו כראוי לפי כבודו, דיותר הוא בשת דברים מבשת של חבלה, שאין דבר גדול מלשון הרע ודבה שאדם מוציא על חברו, וקונסין אותו ומכין אותו מכת מרדות שעבר על לאו דלא תונו איש את עמיתו (ויקרא כה, יז), אף על פי שהוא לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו, מ"מ תקנו רז"ל [עי' מרדכי ב"מ סי' שו] להכותו מכת מרדות או שיפדה עצמו בממון לפי ראות עיניהם, והכל לפי הענין לפי המבייש והמתבייש.

וכבר הסכימו האחרונים הגדולים שבדורינו למגדר מלתא שפדיון המלקות הוא בעד ל"ט זהובים, ולא מדינא אלא לפי צורך שעה ולפי ראות הדיינים.

י. יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת מגורשת הרי זו מגורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא איזו היא אמתלא גירש איש פלוני את אשתו על תנאי זרק לה קידושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא

⁵² דהוא רק מכת תקנה של גאונים ולא מדינא דש"ס כלל. לכן נראה דאם מת המזיק דאין לנדות בנו, דלא קנסו בנו אחריו, וכל התקנה היה שלא יתרבו בעלי זרוע ומזיקין בעולם, ודי שנקנסו אותו, אבל בנו שלא היתה ידו במעל אין לקנסו, והבו דלא לוסף על תקנה, נראה לי. אורים שם יא

⁵³ סמ"ע שם יז

⁵⁴ רמ"א שם

⁵⁵ סמ"ע יח ש"ך יש

⁵⁶ שימת הלבוש שם ו

⁵⁷ סמ"ע שם יח

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יצא קול⁵⁸ על אשה פנויה שנתקדשה ונתגרשה⁵⁹, מותרת לכל⁶⁰, וחוששין לקול לאסור לכהן, אפילו הוא זה שיצא עליו הקול שהיא מקודשת לו⁶¹.

יצא קול סתם שנתקדשה, ואח"כ יצא קול שנתגרשה, י"א שמותרת לכל העולם⁶², מלבד לכהן⁶³. וי"א⁶⁴ שאסורה לכל, מלבד לאותו אחד שיצא עליו הקול שהתקדשה לו אפילו הוא כהן.

במה דברים אמורים שיצא הקול סתם בלא אמתלא שלא נזכר בו שום צד לבטל הקדושין או הגירושין, אבל אם הוזכר בו שום צד לבטל⁶⁵, כגון שיצא הקול שקידש על תנאי או גירשה על תנאי או שזרק לה קידושין או גיטה ספק קרוב לו ספק קרוב לה, הרי זה קול ושוברו עמו, שמא לא נתקיים התנאי ולא היו כאן קידושין או גירושין מעיקרא, או שמא היו הקידושין או הגט קרוב לו ולא היו כאן קידושין או גירושין מעולם, ומעמידים אותה אחזקתה ואין חוששין לקול זה לאוסרה לכהונה.

אם יצא אמתלא מיד בקידושין ולא בגירושין הרי אין כאן קידושין כלל, ופשיטא שהגירושין אינן כלום, ומותרת לכהן⁶⁶.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ו. ה. ומו ז

⁵⁹ בטור כתב ונתגרשה מיד ותמה ב"י בס' בדק הבית למה לי הך מיד ולכך לא כתבו כאן בשו"ע וי"ל דמ"ש הטור פירושו דקול הגירושין יצא ג"כ מיד באותו השעה שיצא קול הקידושין כמ"ש אח"כ אצל אמתלא אבל באמת הגירושין עצמן היו זמן רב אחר הקידושין וכן כתב הר"ן בשם הראב"ד. מ"ז שם ו ה

⁶⁰ אם יצא הקול שגירשה על תנאי כתב בר"ן דפליגי בזה הראב"ד והרמב"ן, לראב"ד לא תלינן שנתקיים התנאי והיא בחזקת מקודשת ודוק שיצא בפ"א קול שגירשה עם קול שנתקדשה ולרמב"ן תלינן שנתקיים התנאי והיא פנויה ואסורה לכהן. ב"ש מו יט

⁶¹ אם יצא תרי קולות בפ"א אסורה לישא לזה אם הוא כהן דלדידה הוי קול קודם נישואין וכ"כ בדרישה דאסורה לזה. ב"ש ו י

⁶² דעת רש"י שהוא קול וקול בתרא סותר לקול קמא, ב"ש שם י

⁶³ ולכאורה לפי דעה זו תהיה אסורה גם לאותו אחד שיצא עליו הקול שמקודשת לו כנ"ל וא"כ דעה זו מחמירה לאסור לכל כהן אך להתירה לעלמא.

⁶⁴ דעת הראב"ד שכתב דוקא שיצא קול שניהם יחדיו דאל"כ לא חיישינן לקול בתרא ואסורה לעלמ' מפני קול סתם שנתקדשה לפלוני שיצא הקול בתחילה ונראה דכן הוא דעת הטור לכן כתב שיצא הקול שנתקדשה ונתגרשה מיד ולא כב"י שכתב בבדק הבית מה שכתב הטור מיד לרבות' כ"כ דאין דרך לגרש מיד וגם ב"ח משיג עליו, אבל אם יצא קול גירושין אחר קול קידושין לא משניחין בקול שיצא אח"כ שנתגרש' ומותר' לזה שיצא הקול שקידשה אפילו אם הוא כהן ואסורה אחר מיתתו לכהן אחר. ב"ש שם

⁶⁵ ואם יצא אמתלא על שניהם אי מותרת להן עיין ב"ש יא

⁶⁶ ב"ש שם יא

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם יצא אמתלא בגירושין ולא בקידושין חוששין לקול הקידושין לאסרה לעלמא חוץ מלאותו האיש שיצא הקול עליו, ואין חוששין לקול הגרושין לאוסרה לכהן אם מת הראשון שיצא עליו הקול⁶⁷.

ודוקא שיצא האמתלא עם הקול מיד, שזהו הקול שיצא ושוברו עמו, אבל אם יצא הקול מתחלה ברור ולאחר זמן יצא האמתלא, אינה מבטלת הקול, כיון שהקול כבר נתחזק נשאר באיסורא ואין קול האמתלא מבטל אותו.

ודוקא בקול בעלמא אין הקול מתבטל, אבל אם אחר כך נתברר שהיה הקול הראשון שקר מבטלין אותו אפילו לא היה שום אמתלא.

וכל קול שלא הוחזק בבית דין פירוש כשיצא הקול בדקו בית דין אחריו ולא מצאוהו נכון או שאינו ברור, אינו קול לאסור בשבילו.

ודוקא לקול גירושין וקידושין חיישינן שהם אסורים דאורייתא, אבל אם יצא עליה קול חלוצה שהוא פסול דרבנן יש אומרים⁶⁸ דלא חיישינן לו לאוסרה לכהונה.

יא. כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה ... יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת

כבר התבאר במסכת יבמות דף צב. ולעיל דף פא. שפנויה⁶⁹ שיצא עליה קול שנתקדשה לפלוני היום בעיר זו, חוששין לה והרי היא ספק מקודשת אף על פי שאין שם ראיה ברורה, מיהו כל קול שלא הוחזק בבית דין אין חוששין לו.

אשה⁷⁰ שנשאת או נתקדשה לפלוני ואח"כ יצא עליה קול שנתקדשה לאחר קודם שקדשה זה, וכן אשת כהן שיצא עליה קול שהיא זונה או גרושה אין חוששין לה להוציאה מבעלה, ואין חוששין לו כלל, ואפילו אם יצא הקול כבר קודם שקדשה אלא שלא הוחזק בבי"ד עד לאחר שנתארסה לזה, אין בודקין אחר הקול להחזיקו לברר הקול שנתקדשה. כי מה שהעדים אומרים שמענו מפלוני ופלוני והם הלכו למדינת הים אינו אלא קול, ולא דבר ברור,

⁶⁷ ט"ז שם ו

⁶⁸ רמ"א שם

⁶⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מו א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואפילו אם באו לב"ד והעידו כן אין חוששים⁷¹, הואיל וקדשה אחד קידושין
גמורים, וכל שכן אם נשאה⁷².

---

⁷¹ ב"ש שם כא

⁷² ועיין ברמ"א שם שזה דוקא אם היא מכחשת הקול הראשון, אבל אם היא מודה אחר כך שנתקדשה לראשון
הרי שווייה נפשה חתיכה דאיסורא לגבי בעלה, והואיל והקול מסייעה אוסרים אותה עליו. אך באחרונים חלקו
עליו שם שמקורו הוא שו"ת הרא"ש ובח"מ שם פירשו בענין אחר וכן בב"ש ועיי"ש באבנ"מ ובב"מ ובשו"ת
רע"א קעג ואכמ"ל.